

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
GÜZEL FANATLAR FAKÜLTESİ
MÜZİK BİLİMLERİ BÖLÜMÜ

TRT NOTA REPERTUVARINDA YER ALAN YÜZÜK TERİMİ İLE İLGİLİ
TÜRKÜLERİN İNCELENMESİ

LİSANS TEZİ

Edanur ÇELİK

Tez Danışmanı

Prof.Dr.Ahmet Selim DOĞAN

Haziran-2025

Erzurum

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Edanur ÇELİK tarafından hazırlanan “**Trt Nota Repertuvarında Yer Alan Yüzük Terimi İle İlgili Türkülerin İncelenmesi**” başlıklı çalışması //2025 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Müzik Bilimleri Bölümü Müzikoloji Ana Sanat Dalında, Diploma Çalışması (lisans tezi) olarak kabul edilmiştir.

Danışman:	Prof. Dr. Ahmet Selim DOĞAN	
Jüri Üyesi:	Doç.Dr. Semih OKÇU	
Jüri Üyesi:	Prof. Dr. Hasan Tahsin SÜMBÜLLÜ	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Emrah LEHİMLER	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Ferhat ÇELİKOĞLU	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Koray ÇELENK	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Mehmet Can PELİKOĞLU	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Şevki Özer AKÇAY	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Vefa TERZİOĞLU	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Yavuz ŞEN	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Yılmaz KAHYAOĞLU	
Jüri Üyesi:	Doç. Dr. Tuncay ARAS	
Jüri Üyesi	Arş.Gör.Ahmet ALUMUR	

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Ön Lisans ve Lisans Eğitim, Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

Prof. Dr. Özgür Sadık KARATAŞ

Bölüm Başkanı

ÖZET

LİSANS TEZİ

TRT NOTA REPERTUVARINDA YER ALAN YÜZÜK TERİMİ İLE İLGİLİ TÜRKÜLERİN İNCELENMESİ

Edanur ÇELİK

Haziran -2025, 149 sayfa

Bu çalışma 2024-2025 Eğitim Öğretim yılında Atatürk Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bilimleri Bölümünde Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır. Bu tez çalışması, Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu (TRT) repertuarındaki yüzük teriminin işlendiği sözlü eserlerin incelenmesini amaçlamaktadır. Türküler, kültürel birikimin önemli bir parçası olup, toplumun tarihini, duygularını ve geleneklerini yansıtmaya potansiyeline sahiptir. Bu çalışma, TRT'nin zengin repertuarını kullanarak yüzük terimini içeren türkülerin analizini sunmayı hedeflemiştir. Tezin temel amacı, yüzük terimiyle anlatılmak istenen duygu ve düşünceleri ön plana çıkarmaktır.

Anahtar kelimeler: Türkü, TRT, Repertuar, Güfte , Yüzük ,Duygu ,Düşünce

ABSTRACT
BACHELOR’S THESIS
REGARDING THE TERM RING IN THE TRT NOTE REPERTOIRE
REVIEW OF TURKISH TURKISH SINGS

Edanur ÇELİK
June,2025, 149 Page

This study was prepared as an undergraduate thesis in the Department of Musicology at Atatürk University, Faculty of Fine Arts, during the 2024–2025 academic year. The aim of this thesis is to examine the vocal works in which the term “ring” (yüzük) appears, within the repertoire of the Turkish Radio and Television Corporation (TRT). Folk songs are a significant component of cultural heritage, with the potential to reflect the history, emotions, and traditions of a society. This study aims to present an analysis of the folk songs that include the term “ring,” using TRT’s rich repertoire. The primary objective of the thesis is to highlight the emotions and thoughts conveyed through the use of the term “ring” in these songs.

Keywords: Folk song, TRT, Repertoire, Lyrics, Ring, Emotion, Thought.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	I
ÖNSÖZ.....	II
ÖZET.....	III
ABSTRACT.....	IV
İÇİNDEKİLER.....	V
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	VIII
TABLolar DİZİNİ.....	XI
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş.....	1
Kavramsal Çerçeve.....	2
Türk Halk Müziği.....	2
Kırık Havalar.....	3
Uzun Havalar.....	4
Mitolojide Yüzük.....	4
Doğu ve Batı Anlatılarında Yüzük.....	6
Türk Halk Anlatılarında Yüzük.....	6
Geleneksel Türk halk müziğinde türkü.....	8
Araştırmanın Amacı.....	8
Araştırmanın Önemi.....	8
Varsayımlar.....	9
Sınırlılıklar.....	9
Tanımlar.....	9
İKİNCİ BÖLÜM.....	10
Yöntem.....	10
Araştırma Modelleri.....	10
Evren ve Örneklem.....	10

Evren (Popölasyon).....	10
Örneklem.....	11
Verilerin Toplanması	11
Verilerin Analizi	11
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	12
Bulgular ve Yorumlar	12
Analiz.....	12
Geleneksel Türk Sanat Müziğinde Makam Tanımları Oluşumu Ve Kullanım Şekilleri....	14
Sözlerinde Yüzük Kelimesi Geçen Türkülerin Makamsal İncelemesi	15
Hüseyni Makamı	15
Uşşak Makamı	38
Karcığar Makamı	57
Gölizar Makamı	63
Hicazkar Makamı.....	71
Hicaz Makamı	74
Kürdi Makamı	84
Segah Makamı	92
Eviç Makamı	99
Çargah Makamı.....	102
Rast Makamı	109
Nikriz Makamı	116
Buselik Makamı	119
Mahur Makamı.....	121
Sultan-ı yegah Makamı	124
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	129
Sonuç ve Öneriler	129
Sonuç.....	129

Öneriler	129
KAYNAKÇA	131

KAYNAKÇA

- Akurgal, E. (2000). *Anadolu Uygarlıkları*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- Artun, E. (1998). *Türk Halk Kültüründe Nişan ve Düğün Gelenekleri*. İstanbul: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Necipoğlu, G. (2005). *The Age of Sinan: Architectural Culture in the Ottoman Empire*. London: Reaktion Books.
- Sevin, V. (2001). *Eski Anadolu Tarihi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yücel, Y. (1988). *Osmanlı Devleti'nin Kültürel Yapısı*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Uluışık, (2017). *International Journal of Languages' Education and Teaching* .
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/ijlet/issue/82536/1423478>
- <https://www.repertukul.com/Ben-Yeni-Pazara-Varayım-3833> adresinden alındı.
- Özkan, İ.H.(2010). *Gülizar. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi içinde* (Cilt 14, ss. 241-243). Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırmaları Merkezi.
- Özkan, İ.H. (2000). *Türk Musikisi Nazariyatı ve Usulleri Kudüm Velveleleri*, Ötüken Neşriyat A.Ş Yayınevi
- Özkan, İ.H.(2010).*Çargah*. Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi
[Selcuklu-muhur-yuzuk-degerlendirme-libre.pdf](http://www.repertukul.com/Ben-Yeni-Pazara-Varayım-3833)
- TRT Müzik Dairesi Başkanlığı. (2005) TÜRK HALK MÜZİĞİ REPERTUVARI (Kıırık havalar Oyun havaları/ Uzun havalar). TRT Müzik Dairesi Yayınları.
- Türkiye Diyanet Vakfı İslam Araştırma Merkezi.(Cilt 8, ss.228-229).<https://islamansiklopedisi.org.tr/cargah>
- Kral, B.(2020),*Nitel Bir Veri Analizi Yöntemi Olarak Doküman Analizi*.Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/1156348> sayfa(173-174)
- Ben de haydarlı'dan beli gelirim (1975). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde<https://www.repertukul.com/BEN-DE-HAYDARLI-DAN-BELI-GELIRIM-1191> adresinden alındı.
- Ben yare yolladım bir elmas kutu (1977). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde<https://www.repertukul.com/BEN-YARE-YOLLADIM-BIR-ELMAS-KUTU-1340> adresinden alındı.

Çakmağı çak çırağı yandırmamışam (1998). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/CAKMAGI-CAK-CIRAGI-YANDIRMAMISAM-4157> adresinden alındı.

Keten gömlek giyer teninden nazik (1948). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/KETEN-GOMLEK-GIYER-TENINDEN-NAZIK-756> adresinden alındı.

A kızım sana potin alayım mı (1992). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde

<https://www.repertukul.com/A-KIZIM-SANA-POTIN-ALAYIM-MI-3778> adresinden alındı.

Afiyon'un ortasında galesi (1974). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/AFIYON-UN-ORTASINDA-GALESI-570> adresinden alındı.

Ağaç başında karga (1950). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/AGAC-BASINDA-KARGA-4423> adresinden alındı.

Ak çuha kara çuha (1992). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/AK-CUHA-KARA-CUHA-3822> adresinden alındı.

Akşam oldu gün dolaşmaz (1973). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/AKSAM-OLDU-GUN-DOLASMAZ-221> adresinden alındı.

Altın yüzüğüm kırıldı (1984). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/ALTIN-YUZUGUM-KIRILDI-2460> adresinden alındı.

Altın Yüzük Hoş Bilezik (2019) *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/EVLERININ-OGU-PAKLA-Altin-Yuzuk-Hos-Bilezik-5143> adresinden alındı.

Altın yüzük parmağımda kan taşı (1986). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/ALTIN-YUZUK-PARMAGIMDA-KAN-TASI-3178>

- Altın yüzük ulanmaz (1973). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/ALTIN-YUZUK-ULANMAZ-2119> adresinden alındı.
- Altın yüzük var benim (1973). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/ALTIN-YUZUK-VAR-BENIM-318> adresinden alındı.
- Altın yüzük yaptırdım (1974). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/ALTIN-YUZUK-YAPTIRDIM-Karanfilli-Yar-Alli-Yar-869> adresinden alındı.
- Altın yüzük yeşil kaş (1990). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/ALTIN-YUZUK-YESIL-KAS-3518> adresinden alındı.
- Altını bozdurayım (1977). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/ALTINI-BOZDURAYIM-1287> adresinden alındı.
- Altun tabakta bal var (1968). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/ALTUN-TABAKTA-BAL-VAR-2238> adresinden alındı.
- Aman ecel aman üç gün ara ver (1973). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/AMAN-ECEL-AMANUC-GUN-ARA-VER-301> adresinden alındı.
- Ay doğdu batmadı mı (1983). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/AY-DOGDU-BATMADI-MI-Mavili-3235> adresinden alındı.
- Ay doğdu mu doğdu mu (1938). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/AY-DOGDU-MU-DOGDU-MU-4743> adresinden alındı.
- Ben meylimi üç güzele düşürdüm (2001). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde <https://www.repertukul.com/BEN-DE-HAYDARLI-DAN-BELI-GELIRIM-1191> adresinden alındı.
- Ben yeni pazara varayım (1964). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihinde

Bizim dağlar meşelidir meşeli (1949). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/BIZIM-DAGLAR-MESOLIDIR-MESOLI-971> adresinden alındı.

Bu dađda ceyran gezer (1980). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/BU-DAGDA-CEYRAN-GEZER-2686> adresinden alındı.

Çaya indim taşı yok (1941). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/CAYA-INDIM-TASI-YOK-547> adresinden alındı.

Çıkabilsem şu yokuşun başına (1978). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/CIKABILSEM-SU-YOKUSUN-BASINA-1528> adresinden alındı.

Demişhan'ın yamacı (1981). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/DEMISHAN-IN-YAMACI-2088> adresinden alındı.

Depeköy üstüne tufeng asayım (1965). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/DEPEKOY-USTUNE-TUFENG-ASAYIM-1778> adresinden alındı.

Derelerin derini (2003). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/DERELERIN-DERINI-4371> adresinden alındı.

Ekin ektim çöllere (1987). *Repertükül*. 20 Nisan 2025 tarihind

<https://www.repertukul.com/EKIN-EKTIM-COLLERE-3950> adresinden alındı.

Ellik baba gidelim (1980). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/ELLIK-BABA-GIDELIM-2638> adresinden alındı.

Elma attım nar geldi (1948) *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/ELMA-ATTIM-NAR-GELDI-2802> adresinden alındı.

Emirdağı birbirine ulalı (1997). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/EMIRDAGI-BIRBIRINE-ULALI-4128> adresinden alındı.

Gelemedim Emine'm memlekete bu sene (1972). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/GELEMEDIM-EMINE-M-MEMLEKETE-BU-SENE-2070> adresinden alındı.

Gelmemiş dünyaya sen gibi taze (1951). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/GELMEMIS-DUNYAYA-SEN-GIBI-TAZE-1041> adresinden alındı.

Girebi alayım mı fadimem (1954). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/GIREBI-ALAYIM-MI-FADIME-M-3937> adresinden alındı.

Git gelemem isim var (1966). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/GIT-GELEMEM-ISIM-VAR-1589> adresinden alındı.

Gitti gelirim diye (1971). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/GITTI-GELIRIM-DIYE-108> adresinden alındı.

Gördüm seni ufağım (2019). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/GORDUM-SENI-UFAGIM-5248> adresinden alındı.

Hak Muhammet ali göndermiş (1943). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/HAK-MUHAMMET-ALI-GONDERMIS-3007> adresinden alındı.

Halil oğlan gel seninle kaçalım (1966). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/HALIL-OGLAN-GEL-SENINLE-KACALIM-112> adresinden alındı.

İbrişim örmüyorlar (1950). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/IBRISIM-ORMUYORLAR-2849> adresinden alındı.

İndim derelerine (1990). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/INDIM-DERELERINE-4235> adresinden alındı.

Kalenin ardında çıra (1972). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/KALENIN-ARDINDA-CIRA-5062> adresinden alındı.

Kalenin burcuna taş ben olayım (t.y.) *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/KALENIN-BURCUNA-TAS-BEN-OLAYIM-2305> adresinden alındı.

Kalk gidelim elmasa (1975). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/KALK-GIDELIM-ELMASA-176> adresinden alındı.

Karadutun dalını (1944). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/KARADUTUN-DALINI-4641> adresinden alındı.

Kemençe çalduğımı (2016). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/KEMENCE-CALDUGUMI-5026> adresinden alındı.

Kırcalılar kırcalılar (1986). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/KIRCALILAR-KIRCALILAR-5294> adresinden alındı.

Kızıl üzüh rahladı (1982). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/KIZIL-UZUH-RAHLADI-Emine-m-2120> adresinden alındı.

Neren ağrur neren ağrur (1969): *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/NEREN-AGRUR-NEREN-AGRUR-1325> adresinden alındı.

Oğlan adın bey di gel (1980). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/OGLAN-ADIN-BEY-DI-GEL-2566> adresinden alındı.

Parmağında yüzükler (1981). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/PARMAGINDA-YUZUKLER-2165> adresinden alındı.

Sandığım sıra sıra (1970). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/SANDIGIM-SIRA-SIRA-1127> adresinden alındı.

Sayalara gidersin (1947). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/SAYALARA-GIDERSIN-4688> adresinden alındı.

Seğirttim çıktım çardağa (1981). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/SEGIRTTIM-CIKTIM-CARDAGA-5002> adresinden alındı.

Sepet alıp bağa girmiş üzüme (1978). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/SEPET-ALIP-BAGA-GIRMIS-UZUME-1679> adresinden alındı.

Tokat'a gidemiyom (1974). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/TOKAT-A-GIDEMİYOM-1120> adresinden alındı.

Yastıkları düzum düzum (2002). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/YASTIKLARI-DUZUM-DUZUM-Yuzuk-Oyunu-4303> adresinden alındı.

Yılan akar gamışa (1976). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/YILAN-AKAR-GAMISA-1219> adresinden alındı.

Yılan aktı gamışa (t.y.). *Repertükül*. 20 Nisan 2025

tarihinde <https://www.repertukul.com/YILAN-AKTI-GAMISA-4860> adresinden alındı.